

SPD – Dospělost

Profesní dráha, etapy:

- Získání prvního zaměstnání
- Začátek profesní dráhy
- Prohlubování kvalifikace
- Zvyšování odbornosti

Formální vzdělávání:

Je realizováno ve vzdělávacích institucích – školách a vymezeno právními předpisy. Jde o na sebe navazující stupně vzdělávání, které vedou k získání diplomu a kvalifikací.[4] Patří sem tyto stupně vzdělávání – základní vzdělání, střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělávání s maturitní zkouškou, konzervatoř, vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské vzdělání. Celoživotní vzdělávání na vysokých školách má často podobu placených kurzů (placeného studia), využíváno je často také proto, že není třeba skládat jakékoliv přijímací zkoušky (celoživotní vzdělání je dostupné de facto pro všechny), někdy je též možné následně pokračovat ve standardním studiu na vysoké škole, při uznání těchto zkoušek z celoživotního vzdělání (resp. této části studia). Dle českého vysokoškolského zákona rovněž o absolvování studia v rámci programu celoživotního vzdělávání vydá vysoká škola jeho účastníkům osvědčení. Úspěšným absolventům celoživotního vzdělávání v rámci akreditovaných studijních programů, pokud se stanou studenty podle tohoto zákona, může dle zákona vysoká škola uznat kredity, které získali v programu celoživotního vzdělávání až do výše 60 % kreditů potřebných k řádnému ukončení studia.

Neformální vzdělávání

Poskytují je soukromé instituce, neziskové organizace, školy, zaměstnavatelé atd. Cílem je získat dovednosti, schopnosti a kompetence k rozvoji společenského a pracovního uplatnění. Př. volnočasové aktivity, jazykové, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy, školení atd. Nevede k získání dalšího stupně vzdělání.

Informální vzdělávání

Jde o získávání dovedností a schopností z každodenních aktivit běžného života, činností v práci, ve volném čase atd. Jde o sebevzdělávání. Jde o neorganizované, nesystematické a institucionálně nekoordinované vzdělávání.

Celoživotní učení (CŽU) je získávání podnětů během celého života. Od roku 1996 je místo pojmu vzdělávání užíván pojem učení ke zdůraznění nutnosti aktivního přístupu jedince.

Celoživotní učení zahrnuje počáteční vzdělávání a další vzdělávání:

počáteční: primární vzdělávání, sekundární vzdělávání, terciární vzdělávání

další vzdělávání: následuje po dosažení jistého stupně vzdělání, tedy po vstupu na trh práce. Jde o připravenosti člověka učit se, které ale nemá organizovaný ráz, tzn. učení při práci, kultuře atd.

Důvody celoživotního vzdělávání:

- Modernizace pracovních prostředků a techniky
- Nové zákony, předpisy, novelizace
- Postup na vyšší funkci
- Změna zaměstnavatele
- Ztráta zaměstnání

Celoživotní učení respektuje pravidla:

- Posilování rozvoje
- Dotváří identitu člověka
- Respektuje věk, kulturu, životní situaci

Stručná charakteristika: rozved'te

- Často se setkáváme se získaným postižením: úrazy, autonehody, získaná onemocnění
- Následky: poškození mozku úbytek rozumových schopností (demence), NKS ad. = komplikuje sociální kontakt
- S věkem souvisí: degenerativní onemocnění, onkologické choroby, zhoršování chronických onemocnění, mozkové příhody apod.
- Postižení, onemocnění v dospělosti: významné trauma, ovlivňuje kvalitu života
- Negativně ovlivňuje pracovní uplatnění, sociální role

Úkol SPD:

- realistické zhodnocení aktuálního stavu, určení prognózy společenského uplatnění, navržení rekvalifikace a resocializace (umět vysvětlit pojmy)
- nutný komplexní diagnostický přístup: odborníci z medicíny, psychologie, speciální pedagogiky a sociální oblasti

Vzdělávání dospělých:

Celoživotní učení či celoživotní vzdělávání zahrnuje každé studium během života. Je považováno za kontinuální proces získávání a rozvoje vědomostí, intelektových schopností a praktických dovedností, a to i nad rámec počátečního vzdělávání. Může být realizováno organizovanou formou (formální), prostřednictvím individuální zájmové činnosti (neformální) nebo spontánně, bezděčně (informální).

Patří sem nepovinná i povinná školní docházka, rekvalifikace, kurzy, vzdělávání seniorů (tzv. univerzita třetího věku) apod. Je realizováno různými organizacemi (např. vysokými školami), které se zaměřují na různé skupiny a nabízejí kurzy různého zaměření.

SPD – Stáří

Stručná charakteristika: rozved'te

- Ze zdravotního hlediska se setkáváme s podobnými případy jako v dospělosti.
- Člověk v tomto věku má méně sil a vůle se plně adaptovat na nové podmínky.
- Pocity osamělosti, deprese.
- Menší samostatnost, větší závislost na okolí.
- Častým případem jsou mozkové příhody: narušený pohyb, komunikace, omezení samostatnosti.
- Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba: vede k narušení orientace v čase, prostoru, ztrátě sociálních rolí.

Úkol SPD:

- Interdisciplinární tým odborníků (tak jako u dospělosti), respekt k věku, ke zdravotním *obtížím, nesnižovat závažnost z obav a úzkostí klienta*

Otázky a úkoly:

- Vysvětlete, co je celoživotní učení, formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení.
- Na vámi vybraném příkladu prezentujte SPD u dospělého člověka.
- Na vámi vybraném příkladu prezentujte SPD ve stáří.

Literatura:

PŘINOSILOVÁ, Dagmar. Diagnostika ve speciální pedagogice : texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2007. 178 s. ISBN 9788073151423.

SVOBODA, Mojmir, Dana KREJČÍŘOVÁ a Marie VÁGNEROVÁ. Psychodiagnostika dětí a dospívajících. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. 792 s. Studium. ISBN 978-80-7367-566-0.

Opatřilová, D., Zámečnicková. Somatopedie. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: MU, 2007. ISBN 978-80-7315-137-9.

Kopecký, Martin. Vzdělávání dospělých mezi politikou, ekonomikou a vědou. Politika vzdělávání a učení se dospělých v éře globálního kapitalismu. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta 2013. ISBN 978-80-7308-493-6.

Kopecký, Martin a kol. Celoživotní učení a transnacionalizované veřejné politiky. Lidský rozvoj v (post)krizové konfliktní éře. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta 2018. ISBN 978-80-7308-875-0.